

МЕТАЛОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ МЕТАЛУРГІЙНОГО І КОВАЛЬСЬКОГО ГЕНЕЗИСУ

Князєв С.А.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Металографічні засоби дослідження прийнятні не тільки в сфері технічного матеріалознавства, але з успіхом застосовуються у експертизі об'єктів художньо-культурної спадщини. Разом з описовими характеристиками, механічними випробуваннями, хімічними та фізичними методами дослідження металографія історичних артефактів розкриває повну картину походження, технологію вироблення, а також умови експлуатації. Об'єктами дослідження можуть бути полу фабрикатів металургійного походження, засоби праці, зброя, прикраси. Металографічно встановлюються елементний склад, технологія виробництва, деякі особливості рівня майстерності людей, що виготовляли вироби свого часу. На території Приазов'я та Слобідського краю у курганах, місцях стоянок, поселеннях археологи знаходять зброю, засоби праці, прикраси скіфського періоду, тюркського походження, монголо-татарської навали, імпортовані товари з Волги, Азії, Кавказу. Мішанина з об'єктів різного походження ускладнює роботу спеціалістів по встановленню та класифікації знайдених історичних артефактів. Нажаль в наш час відсутня наукова школа по дослідженню таких знахідок. Немає чітких методик чи рекомендацій, щодо алгоритмів дослідження історичних засобів. У доповіді представлено деякі методики та підходи щодо дослідження археологічних знахідок засобами металографії, головним чином металу та технологій виготовлення клинків. Вражає різноманітність мікроструктур та технологій виготовлення шабель. Відмічено поширеність технології пайки міддю закритих місць з'єднання рукояток. Представлені дані автора доповіді лягли в основу двох великих звітів, зроблених харківськими археологами.

Література:

1. Археология Украинской ССР. В трех томах. Ред. коллегия: В. А. Анохин и др. К. «Наукова думка» 1986 г.
2. Черная металлургия и металлообработка в древней Руси (домонгольский период) Б. А. Колчин, Издательство Академии наук СССР М. 1953 г.
3. В. Хорев. Булат и дамаск в оружии.
4. В. Югов. Булат Аносова. Домысли, загадки, изготовление. Линор М. 2010 г.